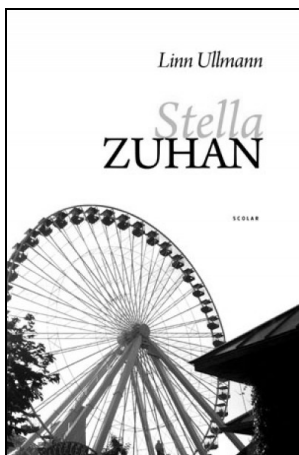

KOCSIS LILLA

Hullócsillag

LINN ULLMANN: STELLA ZUHAN

Scolar Kiadó
Budapest, 2011
254 oldal, 3250 Ft

Linn Ullmann -t olvasni divat. Szeretjük groteszk történeteinek feszültségét, zseniálisan olvasmányos történetkezelését, és szeretünk meghökkenni szókimondó fordulatain. Ullmann szövegeiben keressük a krimit, a különleges hidegvérrel megálmodott északi büntetteket, és keressük a női íróknak tulajdonított különleges látásmódot, ami érti az élet apró jelenségeinek fontosságát. A *Stella zuhan* mégsem szokványos regény, nota bene krimi vagy nőregény. Egyszerre rendőrségi akta, napló, riportkötet. Sokszereplős, bonyolult párbeszéd, középpontjában egy aszszonnyal, aki jelentéktelenségében is képes a kiválasztottság képviselőjére. Stella, a tetőről lezuhanó ápolónő hétköznapi életét hol gyilkosságként, hol balesetként értelmezett halála írja újra az őt körülvevő emberek vallo-másain és néhány videofelvétel leiratán keresztül. Hogy a véletlen vagy a férje áldozataként válik a nyomozás kulcsfigurájává, megválaszolatlan kérdés marad. A *Stella zuhan*, ha választ adni nem is, kérdezni remekül tud; fonák élethelyzeteken és kényelmetlen asszociációkon keresztül kérdez rá a boldogság, a szerelem, a barátság, az anyaság és a gyerekség mibenlétére.

Ám hiába áll az események középpontjában Stella, keveset tudunk róla, apropó ő az, aki segít a regényben megszólalóknak gondolataik kimondásában. Stella nem különleges, de mintha mindenki más – a lányai, az anyja, a férje, öreg barátja – azok lennének, különleges és abszurd titkok hordozói, melyek gúzsba kötik mindennapjaikat és gondolataikat. Úgy szólalnak meg, ahogy bizalmas naplójának sem vall az ember titkairól, bátran mesélnek torz szerelmi ügyeikről, lelkük mély vermeiről. A *Stella zuhan* épp emiatt keserű és kiábrándult, hiába a néhány elfogódottan meghitt pillanat, hiába az életet misztikus végtelenné tágító végkifejlet, az emberi lelkek mélyén őrzött nyomorúság megfertőzi a boldogság lehetőségét.

Stella zuhanása soha véget nem érő repülés, lebegés a végtelenben. Lányai, akik számára anyjuk távozása egyrészt fájdalmasan megélt veszteség, másrészt az életbe vetett hitet megszilárdító, konzerváló esemény, megnyugvásként gondolnak erre a végtelenségre. A hulló csillag, a hulló fény, a letaszíttottság megélése vallomásra készíti Stella életének és halálának tanúit, és megszólal ő maga is. Stella mondatai zárják a regényt, és utolsó, titokban fogant gyermekéhez intézett szavai teszik a zuhanást örökkévalóvá: „Mikor Bit hordtam a szívem alatt, az ő arcára voltam kíváncsi. Most pedig a tiédre. A tiédre. Most te vagy a rejtély. Nemsokára nevet adok neked.” Stella zuhanásában létezik a *nemsokára* fogalma, története nem ér véget egy „zajos nyomban”, jövője van, és ahogy lányai is gondolnak rá, örökké tart repülése. Stella hullócsillagként esik alá, ám nem kívánságot teljesítő, újjászületést jelképező fényes égi vándorként, hanem az örökkévalóság felé meglepetten tartó, búcsúzni is elfelejtő lélekként.

A *Stella zuhan* nehéz olvasmány, szimbólumai, mitologikus szereplői ránehezednek a szövegre, miközben otthonosan simulnak a regény groteszk világába. A túlvilág kapujaként értelmezhető tükör, az élet körforgását és az idő végtelenségét jelölő óriáskerék, a sorsistenként megjelenő öreg hölgyek és az örökéletű nyomozónő időnként megmosolyogtató figurája jól megfér a ködös-borús skandináv boldogságkeresés e merész fordulatoktól mentes krónikájában.

Corinne, az örökéletű nyomozónő nem csupán rekonstruálja az eseményeket, de értelmezi is azokat. Az ő irodájában üldögélnek fekete ruhában, kötögetve a kortalanul öreg sorsistenő hölgyek, akik tanúi Stella életének és zuhanásának, és akik kezében el-elszakad a szál. A három öregasszony rendőrségi tanúként mondja Corinne-nak jegyzőkönyvbe Stella eldöntetlenül maradt, bevégezetlen sorsát, mely végtelen időhatárai között növekszik az ápolónő eseménytelen életének dokumentálásából az ember boldogságba vetett vak hitének ábrázolásává. A *Stella zuhan* kajánul szól életről és halálról, megmutatva a gyász és az életöröm között lévő határ lehetvékonyságát – az örökké élő Corinne és az örökké haló Stella egymás kontrasztjaként bizonyítják az elmúlás relativitását.

A narráció lenyűgöző kuszasága ellenére kiszámított és megszerkesztett szöveg a Stella, patikapontossággal adagolt iróniával, romantikával és kegyetlenséggel, így a sokszorosan ismételt önelemzések ellenére sem fullad unalomba. A monológok egy helyben topogó monotonitása nem szolgál mást, mint annak ellenpontosítását, hogy a Stellát megidézők csapongó emlékei különböző erővel és intenzitással törnek elő. Stella zuhanása sokszor önkínzó vallomásokra ragadtatja a megszólalókat, feltárulkozásuk pedig inkább sajnálatra méltó, mint megrendítő. Természetes itt a fájdalom és a gyönyör, az ártatlanság és a mocskok együttese, és az a hol keserű, hol elfogódott vágyakozás, mely rendre elfogja a megszólalókat egy boldogabb élet emlékei vagy képzelt pillanatai iránt. A *Stella zuhan* érzékeny körülírása annak a közhelynek, hogy az élet alig több a boldogság néha görcsös keresésénél.